

INFORME DE LA INTERVENCIÓ ARXIVÍSTICA SOBRE EL FONS DEL GREMI DE TENDERS-REVENEDORS DE BARCELONA (1447-2020)

Joan Soler Jiménez, arxiver i paleògraf-diplomatista
23 de maig 2023

SUMARI

SUMARI3

ÀREA DE IDENTIFICACIÓ5

CODIS DE REFERÈNCIA5

NIVELL5

TÍTOL5

DATES6

VOLUM I SUPORT6

NOMS DEL PRODUCTOR6

HISTÒRIA DEL PRODUCTOR8

HISTÒRIA ARXIVÍSTICA12

DADES SOBRE ELS INGRESSOS20

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA20

ABAST I CONTINGUT20

SISTEMA D'ORGANITZACIÓ25

INFORMACIÓ SOBRE AVALUACIÓ, TRIA I ELIMINACIÓ30

INCREMENTS30

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS31

CONDICIONS D'ACCÉS311

CONDICIONS DE REPRODUCCIÓ311

LLENGÜES I ESCRIPTURES DELS DOCUMENTS31

CARACTERÍSTIQUES FÍSiques I REQUERIMENTS TÈCNICS:31

INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ32

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA32

EXISTÈNCIA I LOCALITZACIÓ DELS ORIGINALS32

EXISTÈNCIA I LOCALITZACIÓ DE REPRODUCCIONS32

DOCUMENTACIÓ RELACIONADA33

BIBLIOGRAFIA36

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ38

AUTORIA I DATA38

REGLES O CONVENCIONS388

INFORME DE LA INTERVENCIÓ ARXIVÍSTICA SOBRE EL FONS DEL GREMI DE TENDERS - REVENEDORS DE BARCELONA (1447-2017)

ÀREA DE IDENTIFICACIÓ

CODIS DE REFERÈNCIA

CAT APSMP, C 207-220¹ / CAT AHCB, 45² / CAT AREV, 1.³ / CAT ASALT, 11.⁴

NIVELL

Fons

TÍTOL

Fons del Gremi de Tenders – Revenedors de Barcelona.⁵

1 **APSMP**: [Arxiu Parroquial de Santa Maria del Pi](#) (Plaça del Pi, 7 – 08002 Barcelona). El fons està descrit com a “Fons de la Confraria de Sant Miquel dels Revenedors (1455-1926)”, però no té designat un número específic. Incorporem en aquesta menció la identificació dels codis de les unitats d’instal·lació utilitzades que van de la C207 a la C220. [L’Arxiu forma part del Registre d’Arxius de Catalunya](#).

2 **AHCB**: [Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona](#) (Casa de l’Ardiaca, Carrer de Santa Llúcia, 1 – 08002 Barcelona). El fons està descrit com a “Fons del Gremi de Tenders – Revenedors de Barcelona (1542-1834)”, inclòs dins del grup de fons de *Gremis Especials*, i identificat amb el número 45. [L’Arxiu forma part del Registre d’Arxius de Catalunya](#).

3 **AREV**: [Arxiu de l’Antic Gremi Revenedors de Barcelona, 1447](#) (Plaça del Pi, 3, 1r – 08002 Barcelona). En concret en els dipòsits anomenats PPi1 i PPi4). El fons és pròpiament el de l’associació continuadora de l’antic gremi. Fins a l’elaboració d’aquest informe el fons no havia estat objecte d’una actuació arxivística integral. Amb aquesta es crea pròpiament el fons i es constitueix la denominació de l’arxiu privat. L’acrònim AREV (Arxiu REVenedors) no és convencional. L’arxiu no està al Registre d’Arxius de Catalunya. El número de fons és, lògicament, el 1, al no existir-ne d’altres.

4 **ASALT**: [Arxiu de SALT LLOGUER](#), pertanyent a Associació Antic Gremi de Revenedors de Barcelona – 1447, situat a l’oficina del carrer Major, 309-311, de Salt, a l’entresol.

5 Com a títol del fons hem triat la denominació que hem entès com a més comprensible en relació a la natura, l’origen i les funcions primigènies de l’entitat. La historiadora Margarita Tintó (TINTÓ, 1991, p.13) també opta per denominar l’entitat com a “Gremi”, malgrat que apunta un debat historiogràfic existent en aquell moment que apuntava a respectar la denominació original de “Confraria”. El títol del fons és el que va adoptar l’AHCB per a denominar la part del seu fons. Bo i atenent que és l’arxiu que custòdia la documentació més antiga de l’entitat, hem considerat respectar aquesta denominació. A la vegada, l’Associació actual rememora la seva vinculació històrica amb l’entitat fent menció de “Antic Gremi”. Per aquests motius, hem optat per mantenir aquesta denominació. Com sigui, a la part del present treball on parlem dels “Noms dels productors” i a la de la “Història dels productors” es detallen les diferents variants del nom de l’entitat al llarg dels anys. Es respecta també la doble denominació dels oficis dels membres del

DATES

1447-2020

VOLUM I SUPORT

APSMP: **1,4 metres lineals** (14 unitats d'instal·lació), paper i 1 pergami.

AHCB: **4 metres lineals** aproximadament (87 unitats comptabilitzades), paper, pergami.

AREV: **15 metres lineals** (150 unitats d'instal·lació), paper i 5 pergamins.

ASALT: (unitats no comptabilitzades)

La totalitat del fons unificat ocuparia uns **20,4 metres lineals** (unes 210 unitats d'instal·lació). La major part del fons utilitza el suport paper, hi ha localitzats 6 pergamins i, a l'AREV també hi ha fotografies (no comptabilitzades) i fotolits de publicacions. Convé considerar les unitats no comptabilitzades de l'ASALT, que ens permetran disposar d'una idea més precisa del volum total de documentació en paper que configura la producció de l'Associació Antic Gremi de Revenedors de Barcelona – 1447.

ÀREA DE CONTEXT

NOMS DEL PRODUCTOR

- Confraria de Sant Miquel dels Tenders Revenedors de la ciutat de Barcelona, Confraria dels Tenders Revenedors de la ciutat de Barcelona o, simplement, Confraria dels Revenedors [1447-1797].⁶
- Gremi dels Tenders Revenedors de Barcelona [1797-1843].

gremi. D'una banda els "tenders", entesos com aquells comerciants que tenien "tenda" o botiga de vendre, o també botiga de vendre a la menuda ([DCVB](#), v. Tender; Tenda); de l'altra els "revenedors", entesos com aquells comerciants que es dedicaven al comerç de la revenda, per tant, no pas a la venda de queviures produïdes per ells mateixos sinó adquirides a altri, i que aleshores revenien a la menuda (GEC, v. [Revenedor](#)). Durant els anys d'existència de l'entitat i a la documentació consultada no s'aprecia cap distinció explícita entre "tenders" i "revenedors", entesos sempre com la mateixa tipologia d'ofici.

6 La primera menció a l'entitat la trobem als *Capitula Confratrie concessa Tenderiis et Revenditoribus civitatis Barchinone* rebuts per la gràcia reial de Maria, reina d'Aragó, el 1447 (TINTÓ, 1991, pp.13-30). En els mateixos capítols ja es fa menció de l'advocació a Sant Miquel com a patró d'aquest gremi, a la *expositio* del dit document. La confraria és un gremi, però el nom de gremi no apareix mai a la denominació jurídica, fins a finals del segle XVIII.

- Pia Unión de Gremio de Tenderos Revenedores de Barcelona [1819-1843].⁷
- Asociación de Socorros Mutuos entre Tenderos Revendedores de la Ciudad de Barcelona para el caso de enfermedad, bajo la advocación de san Miguel Arcángel [1843-1910].
- Associació de Socors Mutuos abans Gremi entre Tenders-Revenedors de Barcelona, baix l'advocació de Sant Miquel Arcàngel [1910-1936].
- Associació de Socors Mutuos abans Gremi entre Tenders Revenedors de Barcelona, per a casos de malaltia, impossibilitació i mort [1936-1939].
- Asociación de Socorros Mutuos antes Gremio entre Tenderos Revendedores de Barcelona para casos de enfermedad, imposibilitación y muerte bajo la advocación de San Miguel Arcángel, patrón tutelar de la asociación [1939-1984].⁸
- Associació de Socors Mutus de Previsió Social, abans Gremi entre Tenders Revenedors de Barcelona sota l'Advocació de Sant Miquel Arcàngel – Mutualitat de Previsió Social, a prima fixa [1984-2013].
- Associació Històrica, Cultural i Benèfica dels descendents de l'antic Gremi entre Tenders Revenedors de Barcelona, sota l'advocació de Sant Miquel Arcàngel, fundat l'any 1447 [2013-2018].
- Associació Antic Gremi de Revenedors de Barcelona – 1447 [2018 – actualitat].
- Salt Lloguer [1959 - actualitat].

Malgrat les diferents denominacions, i a tenor de la informació oficial de la pròpia entitat al seu lloc web, convé clarificar que: “el Gremi de Revenedors ha tingut, al llarg de la seva trajectòria ininterrompuda de més de 500 anys, tres etapes jurídicament diferenciables: la primera o del Gremi, que abraça des de 1447 al 1842, la segona com a Mutualitat de Previsió Social, des de 1842 fins a 2013, i l'actual com a Associació Històrica Benèfica sense ànim de lucre.”

7 La “Pia Unión” va ser creada el 1818 per a canalitzar l'activitat assistencial, a manera de mutualitat, per atendre casos de malaltia dels seus associats en paral·lel a l'existència del propi gremi. Els aires de canvi derivats de la Constitució de 1812 i d'un Així un decret de 1813, convertia els gremis en associacions voluntàries.

8 Hem considerat la data convencional de 1984 per a l'adaptació de l'Asociación de Socorros Mútuos de perfil franquista a la nova legislació espanyola derivada del desplegament de la Constitució Espanyola de 1978. El 1984 és l'any de promulgació de la *Ley 33/1984, de 2 de agosto, sobre ordenación del seguro privado* que fou la primera a regular el règim de mutualitats a Espanya després del Franquisme. Caldria verificar però, amb precisió, el moment en què hi ha canvi de denominació de la mutualitat de 1939 a la dels anys 80, ja en català.

HISTÒRIA DEL PRODUCTOR

El dia 12 de setembre de 1447 la reina Maria de Castella, en nom del seu marit Alfons el Magnànim, rei d'Aragó i comte de Barcelona, signà a Vilafranca del Penedès les primeres ordinacions de la Confraria de Sant Miquel dels Tenders Revenedors de la ciutat de Barcelona. Aquesta confraria aplegà inicialment els "tenders e revenedors de algunes mercaderies, així com de arroços, fideus, mels, oli, civades, formatges, sabó, tonyina salada, sardines e anxoves, legums, figues, panses, dàtils e altres diverses coses menudes." (TINTÓ, 1991, p.13) La condició inicial era de "Confraria" i així ho fou durant tota la baixa edat mitjana i l'època moderna. La denominació de "Gremi" la començarem a trobar a finals del segle XVIII i totalment consolidada des de inicis del segle XIX. La funció inicial de la confraria era reguladora de l'activitat comercial dels tenders revenedors així com dels preus i taxes a pagar per certs productes. A la vegada, la funció també era de protecció de l'activitat professional per la via dels mestratges així com de la protecció assistencial dels seus membres. La confraria permetia una acció col·lectiva de suport professional, però també espiritual, davant de les institucions públiques, religioses i d'altres organitzacions professionals. No és doncs, un atzar que el primer document constitutiu de la confraria sigui precisament el de les capitulacions signades a l'empara reial.

La seva primera seu serà una capella del monestir de canonges regulars de Sant Antoni Abat de Barcelona, situada als límits de la ciutat de Barcelona. La capella atorgada havia de dedicar-se a Sant Miquel, patró des de l'inici de la confraria, però això no s'acabà d'esdevenir mai. Sembla ser que el monestir de Sant Antoni Abat en aquelles dates no disposava de clergues suficients ni de l'ornamentació ni de la preparació necessària per a oferir cultes de completesa suficient als requeriments dels confreres. Això provocà que els prohoms de la confraria, l'any 1452, demanessin a la reina Maria el canvi d'ubicació de la seva capella situada a l'església de Sant Antoni, a l'església de Santa Maria del Pi, una gràcia que els fou concedida.

L'església de Santa Maria del Pi disposava d'una llarga trajectòria i de les prestacions necessàries al bon culte i devoció. De fet, ja disposava d'una capella dedicada a Sant Miquel, de la qual n'eren beneficiats els membres de la família del Bosch, de ciutadans de Barcelona. Precisament la capella on s'instal·là la confraria a l'església del Pi estava situada a la tercera capella del cantó de l'Epístola comptant des del portal major, on actualment hi ha la capella de la Immaculada. Com diem, el 1452 la capella pertanyia a Joan del Bosch, fill de Pere del Bosch, patró del benefici de Sant Miquel i de Sant Esteve. Entre els dies 8 i 13 de gener de 1455 s'establiren els acords d'ús de la capella i el marc de relacions amb la família del Bosch i amb la Comunitat i l'Obra de l'església del Pi. Tot seguit es feren diferents obres per adaptar la capella als nous usos de la confraria i s'hi incorporaren ornaments nous, entre ells un destacat retaule encarregat al mestre Jaume Huguet.

Malgrat ser constatable l'activitat de la confraria durant la segona meitat del segle XV, és poca la documentació original pervinguda, probablement atès l'ús del

pergamí en la documentació i a la pèrdua d'aquesta documentació. És a partir de 1499 que comencem a disposar de llibres de rendes i de comptes que permeten resseguir l'activitat de la confraria amb molt de detall, atès que són llibres amb un volum molt alt de dades. De fet és especialment destacable la menció ja en les capitulacions de 1447 de la necessitat de destinar un "Llibre" per a relacionar de manera exhaustiva tant l'entrada d'ingressos com la sortida de despeses. Aquest primer "Llibre" no s'ha conservat però sí els immediatament successius. Bona part del segle XVI podria ser reconstruït gràcies a aquesta documentació. No serà fins a finals del segle XVI i principis del XVII que apareixen els primers llibres de consells de la confraria, on, ara sí, hom podria repassar les decisions més importants preses pels prohoms. A aquests documents podríem incorporar, i no pas per ser menys importants, totes les ordinacions i reglamentacions derivades de les capitulacions de 1447. Així, ens consta una revisió de les capitulacions feta ja el 1486. Com sigui la història de la confraria en aquests dos primers segles està per ser analitzada en profunditat.

Disposem de més informació sobre el funcionament de la confraria a partir de principis del segle XVII. Ens ajuda el fet que la pròpia institució posà en ordre la seva documentació, produint un llibre de privilegis el 1617, amb la relació exhaustiva de tots els documents i els acords constitutius de la confraria des de 1447. També coneixem una ordinació dedicada a la reorganització de tot el sistema d'obtenció de mestratges i de la categoria de confrare o confrassa de l'entitat. El 7 de setembre de 1613 es crea la figura de l'examen o també dit de l'habilitació per a demostrar les aptituds, la bona conducta necessària i l'honestedat precisa per tal de ser membres "habilitats" de la confraria. No es valoraven, en canvi, les prestacions tècniques de l'ofici. A la vegada s'estableixen unes taxes per a l'obtenció del mestratge i un sistema de jurament obligatori. Consta que durant els primers segles d'existència de la confraria, un confrare podia ser membre del gremi de revenedors però a la vegada també d'altres gremis. Això no passava en d'altres gremis, molt més exclusius. Aquesta flexibilitat s'hagué de resoldre l'any 1649 en unes ordinacions específiques que van aturar aquesta possibilitat.

Els revenedors, com tots els menestrals i gent d'ofici de Barcelona, solien prendre les armes en cas de guerra i eren a la primera línia de defensa de la ciutat. L'ubicació dels confreres revenedors era, conjuntament amb els hortolans i el clergat de l'església del Pi, a la part interna del bastió del Portal de Sant Antoni. Aquí s'ubicaren, per exemple, durant la Guerra dels Segadors a mitjans del segle XVII.

Fins principis del segle XVII els confreres van tenir seu a la capella obtinguda a la reputada família barcelonina del Bosch. Tanmateix, el 14 d'abril de 1630, atesa probablement la gran quantitat de confreres que assistien a les celebracions, i pel fet que el cor de la comunitat del Pi ocupava el centre de la nau de l'església, davant per davant de la capella dels revenedors, s'observà que hi havia problemes per encabir-los a tots. Així els prohoms decidiren traslladar-se a una capella veïna lliure de nosa. El 1630 doncs, s'instal·laren a la nova capella, traslladant-hi el retaule del mestre Jaume Huguet, que va ser substituït l'any 1663 per un de nou d'estil barroc.

L'any 1678 la confraria va iniciar les obres per establir la seva seu en una casa del carrer de Petritxol cantonada amb la plaça del Pi, confrontada a la façana de l'església, i que havia estat propietat de les monges de Santa Maria de Jerusalem. L'any 1679, segons la inscripció de la fornícula existent a la façana, hauria estat ja acabada. Ja amb la casa gremial de nova trinca, el 1686 s'iniciaren les anomenades "andanes", és a dir, el cobrament a domicili de les prestacions econòmiques que havien de satisfer els confreres tenders revenedors al gremi. El valor informatiu de les "andanes" és que situen en l'espai i el temps, on hi havia les botigues regentades per membres de la confraria. De la primera "andana" feta s'observa que les zones de més confluència de botigues eren al carrer de l'Hospital, a l'entorn del portal de Sant Antoni, a la Boqueria i la plaça Nova, al convent de la Mercè, al barri de la Ribera i al voltant del Born.

Les disputes entre el gremi de tenders revenedors amb altres gremis barcelonins foren constants, a tenir de l'alta quantitat de plets i processos judicials conservats des del segle XVII. Reconèixer amb precisió quin era membre associat, qui realment tenia botiga i no feia altres tasques comercials era especialment important, i més atinent, tal com hem dit abans, el fet que durant un temps un membre revenedor podia ser també membre d'altres gremis.

Malgrat la violència amb què va caure Barcelona l'any 1714, la documentació de la confraria demostra una continuïtat inusitada de l'activitat de l'entitat en els anys següents. Tanmateix, és inqüestionable que el Decret de Nova Planta va implicar la pèrdua de representativitat del gremi en la presa de decisió del poder municipal. I no només del gremi de tenders revenedors, sinó de tots els existents a Barcelona. Durant la baixa edat mitjana i bona part de l'època moderna, els gremis podien intervenir en la legislació i la reglamentació de la ciutat, així com en la redacció de les pròpies ordinacions. El Decret de Nova Planta, tot i no suprimir els gremis, els desvincularà de les institucions de poder i els sotmetrà als designis de la Reial Audiència als efectes de dirimir disputes legals però, sobretot, en qüestions tant sensibles com la modificació d'ordinacions i de reglaments propis. A partir d'aleshores els gremis estaran sotmesos a l'autoritat del "corregidor" que serà qui ostentarà el poder d'arbitri en els casos conflictius. El contrast doncs, entre la nova administració de perfil castellà i l'anterior pròpia de Catalunya, passava per la menor capacitat de presa de decisió en l'àmbit municipal i el reforçament de les institucions monàrquiques de tons més absolutistes, uniformitzadors i clarament més distanciats de les dinàmiques pròpies de la ciutat.

En l'àmbit militar, els revenedors foren tant presents en la defensa de la ciutat de Barcelona durant el 1714 com en la protecció de Barcelona durant l'anomenada Guerra Gran contra els francesos de finals del segle XVIII. Aquesta vinculació en la defensa de la ciutat no es va perdre ben bé fins a mitjans del segle XIX amb la desaparició efectiva dels gremis. Precisament del període de la Guerra Gran, entre 1793 a 1795, es té notícia detallada, amb noms i cognoms, de com es van repartir els membres del gremi entre els diferents espais de defensa de la ciutat.

Potser per aquesta atenció a les necessitats defensives, es van acabar desatentent

les necessitats de conservació de l'altar de la capella de Sant Miquel a l'església del Pi. El 1797, precisament, s'inicià una reforma profunda de tota la capella atès que l'anterior, la de 1663, amenaçava ruïna. Un nou altar fou refet amb pedra i marbre, i decorat amb una escultura de sant Miquel feta per Salvador Gurri. Les obres de reparació i de recanvi de peces, com per exemple la reixa protectora metàl·lica, s'allargaren fins el 1801. L'operació de renovació de l'altar fou acompanyada per una interessant activitat diplomàtica amb la Santa Seu. El 1798 el gremi va obtenir del papa Pius VI, el permís per tenir reservat a la capella de Sant Miquel el Santíssim Sagrament, qüestió que fins aleshores es disputava amb els propis clergues de l'església del Pi. El 1799, a més, obtingué de la gràcia papal, la possibilitat de disposar del Santíssim Sagrament també en dies significats del calendari litúrgic. Aquesta activitat diplomàtica no era nova, de fet la confraria ja havia obtingut indulgències plenàries per a les misses de difunts de part de Pau VI, el 1615, de Gregori XV, el 1622, d'Innocenci XI, el 1686, d'Innocenci XII, el 1699, de Climent XI, el 1712 i el 1718, de Benet XIII, el 1724, i del propi Pius VI, el 1797.

El gremi continuà exercint la seva funció reguladora sobre els productes del seu ram i assistencial sobre els seus membres, fins l'abolició dels gremis a mitjans del segle XIX. Aquesta abolició fou fruit d'un procés de transformació del propi Estat seguint principis lligats al liberalisme i al lliure comerç. Així, un decret de 1813 els convertia en associacions voluntàries, deixant de ser la inscripció en un gremi una qüestió obligatòria. El 1834 un nou Reial Decret va fer perdre als gremis el fur privilegiat tot passant-los a fer dependre dels ajuntaments. El 1836 d'ordenà als governadors civils de fer efectiu el Reial Decret de 1834. Tot plegat fruit dels estira i arronses del poder gremial contra els nous Estats liberals de creació contemporània. La Reial Ordre de 28 de octubre de 1839, que desenvolupava l'anomenada "Ley de Asociaciones", regulava les associacions gremials i va permetre que el gremi mantingués el seu patrimoni a canvi però, de reconvertir la seva activitat en una mutualitat. Es perdia definitivament la influència reguladora del mercat, però es mantenia la possibilitat del servei assistencial a favor dels seus membres

Entre 1842 i 1843 s'inicià la negociació per a la conversió definitiva del gremi en mutualitat. Aquesta es féu efectiva el 18 de juliol de 1843 amb la creació de l'entitat "Asociación de Socorros Mutuos entre Tenderos Revendedores de la Ciudad de Barcelona para el caso de enfermedad, bajo la advocación de san Miguel Arcángel". El nou ens, com diem, de personalitat jurídica privada, mantenia la seva capacitat per a disposar de propietats en exclusiva, però perdia la significació que històricament havia tingut en l'articulació dels règim mercantil o industrial. La vinculació, per tant, amb l'ofici de tender revenedor simplement es mantindrà en el nom de l'entitat, però desapareix als efectes pràctics de l'activitat comercial dels seus membres. En realitat, aquesta transformació era el darrer pas d'un procés de canvi iniciat a partir del nou ordenament jurídic derivat de la Constitució Espanyola de 1812. La funció assistencial per la via de la mutualitat ja havia estat explorada per l'antic gremi amb la creació el 1819 d'una Pia Unión, que va conviure amb el gremi fins a la transformació definitiva de 1843. Els prohoms responsables del gremi, d'aquesta manera, demostraren una vegada més la seva capacitat d'adaptació als nous marcs legislatius i a les prohibicions i derogacions més

agressives. Una llarga experiència de quatre-cents anys avalava a l'entitat a l'adaptació solvent als nous escenaris.

Ja com a Associació s'ha mantingut l'entitat fins al segle XXI, realitzant fonamentalment una doble funció: a) la concentració de membres associats que amb certesa genealògica puguin demostrar la seva procedència de sang amb els mestres originaris de l'antic règim; i b) l'assistència, la protecció i l'ajut contra la malaltia d'aquests membres com a principal prebenda derivada de formar part de l'entitat. Per aquest motiu, des de mitjans del segle XIX, l'interès per a reconstruir els anomenats expedients familiars, amb la constatació de la legítima procedència dels seus membres, s'ha constituït com a l'activitat essencial de l'entitat. El 2013, fruit d'una necessària transformació jurídica per adaptar-se, novament, als nous temps legislatius, l'antiga mutualitat s'ha transformat amb una associació històrica i benèfica sense afany de lucre. Les seves dues funcions, tanmateix, es mantenen intactes, i s'ha reforçat per tal de garantir la continuïtat de l'entitat i de l'esperit original d'ajut assistencial i suport col·lectiu.

Capítol apart mereix la gestió immobiliària feta amb Salt Lloguer. Des de 1959 l'Associació va anar adquirint diferent patrimoni immobiliari a Salt que va servir per finançar bona part de les funcions de l'entitat. Aquesta immobiliària segueix activa a l'actualitat i serveix com a complement financer necessari per continuar capitalitzant l'entitat.

HISTÒRIA ARXIVÍSTICA

Els prohoms responsables del Gremi de Tenders Revenedors de la ciutat de Barcelona van tenir sempre una cura especial del seu arxiu. Com a documentació constitutiva d'uns drets adquirits en qualitat de representants d'una activitat comercial, però també, com a curadors d'uns deures adquirits pels membres en pro del propi gremi, la gestió de l'arxiu ha estat sempre necessària. Sempre ha estat la font de coneixement, de context i de gestió fonamental. Aquesta necessitat féu que tant els pergamins documentals garants de la percepció de censals i rendes, com els llibres i la documentació de gestió dels comptes, fossin conservats de manera diligent a les diferents seus de l'entitat. Reconstruir l'activitat arxivística però, té certes dificultats, ateses les diferents vicissituds que s'han succeït durant més de 500 anys. Anem a repassar-ho amb les dades que tenim a l'abast.

La primera ubicació de l'arxiu de la Confraria fou a les diferents capelles on el sant patró del gremi, Sant Miquel, era venerat. La historiadora Margarita Tintó ho planteja clarament quan diu que "les reunions es tenien en una capella d'una església determinada on guardaven, també, la caixa de cabals, les claus, les banderes i els documents importants" (TINTÓ, 1991, p.57). Aquest és el cas també del Gremi de Revenedors. Així doncs, quines capelles van ser seu del Gremi?

Capella a l'església del monestir de canonges regulars de Sant Antoni Abad de Barcelona, al Raval (1447-1452). Des de la creació de la Confraria, el 12 de setembre de 1447, amb la primera redacció de capitulacions reials, fins al seu

trasllat a una nova capella a l'Església de Santa Maria del Pi, la seu de l'arxiu va ser en aquesta capella. Parlem d'un arxiu de poca documentació, segurament l'original de les capitulacions reials en pergamí i segell pendent, i alguns altres pergamins constitutius de drets sobre rendes, censos i censals. Podem també considerar algun llevador d'almoines o de censos, o simplement la relació de comptes que es devien apuntar en el "Llibre" que surt mencionat a la capitulació trenta-dosena de 1447. Un "Llibre" que es conservava dins d'una caixa de quatre claus, conjuntament amb la recaptació feta de les diferents almoines. La caixa es devia conservar a la mateixa capella o bé a casa del prohoms en cap. I és que no descartem la possibilitat que els primers documents es conservessin a la casa d'aquest prohoms, també dit diputat de la confraria. Els prohoms de la confraria solien trobar-se, primer a casa del prohoms en cap per, tot seguit, dirigir-se a la capella, tal com diuen els capítols reials. Com sigui, en la documentació conservada a l'actualitat no trobem documentació original d'aquest període, al marge de les capitulacions reials que encara es conserven a la seu gremial. I no hi ha rastre del primer "Llibre" mencionat a les capitulacions.

Capella de Sant Miquel a l'Església de Santa Maria del Pi, adquirida a Joan del Bosch, ciutadà de Barcelona, situada en tercer lloc al costat de l'Epístola (1452-1630). Atès que durant els anys que els confreres van tenir seu a l'església de Sant Antoni Abad no s'acabà de constituir la necessària capella dedicada a Sant Miquel, i davant d'altres mancances de funcionament, els prohoms van sol·licitar a la reina Maria de desplaçar la seva seu a una església més ben preparada i on ja hi hagués capella dedicada al sant patró. Així, el 25 de setembre de 1452 els fou concedit el privilegi per instal·lar la seva seu a l'església de Santa Maria del Pi. El trasllat no es devia fer efectiu fins a principis de 1455, atès que el 10 de gener d'aquell any, hi ha un altra privilegi de la reina Maria afavorint que la confraria pogués fer ús de la capella de la qual n'era beneficiat Joan del Bosch, ciutadà de Barcelona, i que ja era dedicada a sant Miquel i també a sant Esteve. En el document de concessió s'especifica que els membres de la confraria "puguen encara en la dita capella tenir caxes, bancals e armaris per conservar los vestiments e joyes e béns de la dita confraria" (TINTÓ, 1991, p.58). Cal entendre, per tant, que la caixa de les quatre claus, amb el "Llibre" de comptes i almoines, l'original del privilegi de 1447 i altra documentació ja produïda, van anar a raure en aquesta nova ubicació. I que en aquesta, l'arxiu s'hi establí fins el 1630, amb la nova documentació i llibres que durant aquests anys s'anà produint.

Capella de Sant Miquel, que ocupà la de Sant Bartomeu i Santa Bàrbara, al costat de la de l'esmentat Joan del Bosch, a la part de ponent vers el portal major (1630-1936). El 14 d'abril de 1630 es féu un canvi d'ubicació de la capella de Sant Miquel, motivat pel fet que la ubicació del cor davant la capella inicial, segons els prohoms, els reduïa l'espai de trobada. Una novetat en aquesta data és que al darrera de l'altar i del retaule s'hi habilità una habitació a manera de sagristia, amb un armari específicament dissenyat per a custodiar l'arxiu de la Confraria. Aquest armari hauria de custodiar l'àmplia col·lecció de llibres de privilegis, així com els llibres de comptes i altra documentació de gestió que durant tots aquests anys es va anar acumulant i que, per raons òbvies d'espai, la primigènia caixa de les quatre claus, no va poder custodiar. Entenem també, que a

l'armari s'hi encabiren els pergamins de l'arxiu de la confraria. Aquesta capella fou profundament reformada arran de la constatació del seu mal estat entre els anys 1797 i 1801. No descartem que l'armari o l'espai per a la custòdia de l'arxiu es veiés modificat en aquestes dates, però no sabem amb quin abast.

Casa gremial a l'actual Plaça del Pi, número 3. Entre els anys 1678 i 1679 s'edificà al damunt de l'antic fossar menor de l'església del Pi, la casa gremial de la Confraria. Amb aquesta casa es donava cobertura a la necessitat d'espai d'administració del gremi més enllà de la capella de Sant Miquel, atenent el creixement en membres associats. La casa gremial s'edificà amb quatre pisos, en el primer dels quals hi hauria la sala de reunions del gremi. En aquesta sala s'hi deuria conservar documentació administrativa durant els anys finals del segle XVII i el segle XVIII. Probablement a finals del segle XVIII o inicis del segle XIX es construï un armari per a custòdia de documents que encara es conserva. La qüestió a dilucidar és ¿quina documentació es conservava a la casa gremial i quina a l'armari de la capella de Sant Miquel, dins de l'església del Pi, durant tots aquests anys de convivència? Es fa difícil de tenir certeses en aquest sentit, malgrat que la lògica ens faria pensar que l'arxiu antic es conservaria a la capella de Sant Miquel i la documentació més recent, a la casa gremial.

Durant tots aquests anys hi hagué diferents actuacions arxivístiques. La primera més constatable és, sens dubte, la custòdia mateixa dels documents constitutius i dels llibres de comptes a la caixa de quatre claus, o en els armaris habilitats a les capelles de Sant Miquel. L'enquadernació dels primers llibres de privilegis o dels llibres de comptes, també demostren la praxi consolidada de disposar de la documentació més rellevant, conservada de la manera més accessible i menys desorganitzada possible. Tanmateix, no és fins al 1831 que constatem una actuació arxivística integral sobre la documentació. Ens referim a una actuació que anava més enllà de la tasca de gestió administrativa del dia a dia i que pretenia disposar d'una visió completa i global de tot el fons.

Es conserven a l'AHCB dos llibres amb informació sobre una actuació arxivística feta, com diem el 1831, essent prohoms els senyors Marià Font, Josep Bisa, Josep Laribal, Pere Torres, Ramon Vallescà, clavari, Felip Marriera, síndich, Ramon Mas, credencer, i Marià Bigúrria, andador. Dels títols de cada llibre en podem inferir el què va succeir.

El primer llibre porta per títol *Yndicador de los documentos continguts en lo Archiu antich del Gremi de Tenders Revenedors* (AHCB, 45-32). En ell s'hi troba un inventari exhaustiu de les escriptures, llibres, privilegis, documents, pergamins i altres documents formants de l'arxiu de la confraria. Cada entrada de l'inventari té un breu regest explicatiu de cada document i la data del mateix. És, tècnicament, un llibre mestre i s'hi relacionen documents des del segle XIV fins a 1803, aproximadament. La documentació descrita doncs, com a *Archiu antich* arribava fins el període entre 1797, moment en què hi ha una reforma important a la capella de Sant Miquel, i per tant segurament també de la disposició de l'arxiu, i el 1803. Creiem que l'*Archiu antich* era tota la documentació que es conservava a l'armari de la capella de Sant Miquel. La documentació estava distribuïda en 21 "paquets",

segons es desprèn, del llibre mestre, i ens mostra com físicament es devia conservar la documentació. La data de 1797 és especialment rellevant. Existeix un *Llibre de exidas y restitucions dels papers del Arxiu fet en 16 de maig 1797* (AHCB, 45-34) on s'observa la voluntat de gestionar l'accés a l'arxiu de manera organitzada davant d'un més que probable ús espontani i poc curós de la documentació durant els anys anteriors. Tot sembla indicar que el 1797 hi hagué una primera actuació arxivística de reordenació i classificació del fons de la capella de Sant Miquel, a l'església del Pi, que seria el que el 1831 descriuriem com a *Archiu antich*.

Un segon llibre porta per títol *Yndicador de los documents continguts en lo Archiu modern arreglat en lo any de 1831*. (AHCB, 45-47) Es tracta d'un segon llibre mestre, també amb l'inventari descrit de les escriptures i documentació de l'arxiu del gremi corresponents als anys 1770 fins a 1831, amb alguna incorporació de 1832. Tot sembla indicar que l'*Archiu modern* es trobava en un altre espai, potser la casa gremial, i recollia tota la documentació recent dels darrers 30 anys d'existència del gremi. El fet que hi hagués documentació anterior a 1797, obeeix al fet que alguns afers, segurament relatius a censals i rendes, es mantenien vius i jurídicament rellevants en aquelles dates. Entenem que l'ordenació, classificació i descripció de la documentació d'aquest darrer període sí que es va fer el 1831. La documentació també sembla que es va organitzar en "paquets" però no queda clar quants en van sortir, però no deuriem ser més de quatre o cinc. D'aquí una estona entendrem el per què d'aquesta darrera afirmació.

El motiu d'aquesta actuació arxivística el 1797 deu obeir a la necessitat de sistematització prèvia de la documentació per afrontar la reforma de la capella entre els anys 1798 i 1799. En canvi el motiu de l'actuació del 1831 es deu correspondre al procés de transformació que estava vivint l'entitat, amenaçada la seva dissolució davant dels vents de canvi liberal que volien eliminar les antigues estructures gremials. De fet, d'aquells anys, tenim constància de l'actuació ja més que decidida de la Junta de Comerç de Barcelona per articular i controlar l'activitat comercial a la ciutat, en contraposició a la capacitat reguladora que havien tingut fins aleshores els gremis. Ja des de 1829 consten peticions fetes des del gremi al rei demanant aclariments sobre la proposta de transformació dels gremis de règim antic. El procés de canvi del gremi ja l'hem vist en el seu pas de gremi a mutualitat articulada entre 1842 i 1847.

Això deuria fer pensar a algunes persones que han intervingut els darrers anys sobre l'arxiu, i ho demostren alguns apunts contemporanis de natura històrica que hem trobat esparsos entre la documentació de l'AREV, la possibilitat que part de l'arxiu gremial passés a l'Ajuntament de Barcelona ja l'any 1842. Però no els donem massa credibilitat. Res va impedir que en el moment del canvi de condició jurídica de gremi a mutualitat, la documentació continués custodiada en dues seus, la de la capella de Sant Miquel i la de la casa gremial. De fet així va ser, atès que la vinculació de l'antic gremi amb la capella continuava sense cap tipus de problema. Cert és, que el gruix de la documentació produïda entre 1842 fins a mitjans del segle XX ja no va travessar la Plaça del Pi, quedant tota ella gestionada i custodiada a la casa gremial.

L'afrosa ensulsiada de la Guerra Civil espanyola malauradament ho canvià tot i provocà la fragmentació i la dispersió del fons en tres grans parts. El temor a la destrucció de la documentació que acompanyava la destrucció revolucionària de les esglésies i les propietats mobles d'aquestes, va fer que els responsables de l'entitat prenguessin la decisió de transferir-ho a institucions públiques que poguessin garantir la protecció de tots aquests béns. El dia 30 de juliol de 1936, la Comissió de Patrimoni Artístic del Govern de la Generalitat de Catalunya va recollir de la sala gremial set retaules (els sis de Jaume Huguet i un d'autor desconegut) i el Pas o Misteri, obra de Damià Campeny, per a portar-ho al Museu del Parc de Montjuïc. Segurament el mateix dia van recollir l'*Arxiu antic* del gremi i el van traslladar a la Biblioteca dels Museus del Servei de Patrimoni de la Generalitat. La pregunta que ens fem és ¿l'*Arxiu antic* va ser recollit directament de la casa gremial o de l'armari de la capella de Sant Miquel, a l'església del Pi? Pensem que en aquelles dates l'*Arxiu antic* es devia trobar a la casa gremial. Ho diem perquè és conegut l'incendi i destrucció de la basílica d'El Pi el dia 20 de juny de 1936 i és recordada l'actuació de salvament feta per funcionaris de la Generalitat sobre la documentació de l'Arxiu del Pi aquell dia. Davant d'aquesta certesa, podem pensar en dues situacions: després del salvament del dia 20 de juny, l'*Arxiu antic* va anar a la casa gremial; o bé, aquesta *Arxiu antic*, en realitat ja hi era, i el què va sortir de l'Arxiu del Pi, va ser documentació que no estava precisament a la capella de Sant Miquel. Creiem més aviat en aquesta possibilitat, fet que, per altra banda, ens indicaria que, amb anterioritat al 1936 una part de la documentació del gremi es conservava a la capella de Sant Miquel, però una altra es conservava a l'Arxiu de l'església. És a dir, que el fons del gremi ja estava dividit en dues parts, a la mateixa església d'El Pi. Tot plegat ho inferim del recorregut que féu aquesta documentació en els següents anys.

D'ençà del 30 de juliol, la documentació de l'*Arxiu antic* va quedar en alguna seu de la Biblioteca dels Museus del Servei de Patrimoni de la Generalitat, i no fou fins el 9 de desembre de 1936 en què aquest es va transferir de manera definitiva a l'Arxiu Municipal de Barcelona. Així ho indica la documentació de gestió que disposa l'AHCB relatiu a aquelles dates. En aquest moment es van transferir 25 "paquets" i dos llibres. Sembla ser que els 25 "paquets" es van quedar a Barcelona i els dos llibres van anar a parar al Dipòsit Municipal d'Arxius de Viladrau. Convé recordar els "paquets" que apareixien mencionats als inventaris que es van fer el 1831 i que, pel nombre indicat (21 "paquets" descrits com *Archiu antic* i 4 o 5 més constitutius de l'*Archiu modern*), semblarien els constituïts en aquella intervenció arxivística. La pròpia menció d'*Arxiu antic*, ens reverbera a la menció que trobem al llibre indicador de 1831.⁹

9 La recuperació del fons el 30 de juliol de 1936 el trobem explicat a AREV. *Estat general de Comptes corresponent al 1936*, Associació de Socorsos Mutus abans Gremi entre Tenders Revenedors de Barcelona, 14 d'abril de 1937, p. 2: "La Comissió del Patrimoni Artístic del Govern de la Generalitat de Catalunya va recollir a la nostra sala, el 30 de juliol, els sis retaules del pintor Jaume Huguet, l'altre del pintor desconegut, i el Pas o Misteri, obra de Damià Campeny, i conduït tot al Museu del Parc de Montjuïc, per tal de salvar-los dels estralls de la revolució. També l'Arxiu antic de l'Associació va ésser traslladat a l'Arxiu Municipal de Barcelona, i el modern, sense cap dany,

Des d'aleshores, l'*Arxiu antic* va quedar a l'Arxiu Municipal de Barcelona, ubicant-se definitivament a la Casa de l'Ardiaca. Ens consta que un cop finalitzà la Guerra Civil, molts dels titulars de fons privats van poder recuperar la seva documentació que havia estat protegida per les institucions públiques. Però en el cas de la documentació del gremi això no succeí. Al butlletí editat pel gremi *Estado correspondiente a 1941* sembla que s'hi poden veure els motius. A la memòria inicial s'hi exposa que estava previst deixar "en el Archivo Municipal en depósito obligatoria el archivo del antiguo gremio."¹⁰ ¿Per què aquest dipòsit obligatori? D'entrada la figura jurídica del "dipòsit" habilita al seu titular, en aquest cas l'entitat successora del gremi medieval, la recuperació del fons sempre que hi tingui interès i necessitat. En canvi, l'"obligatorietat", en aquest cas, implica la impossibilitat de recuperar el fons, malgrat que la titularitat continuï essent del gremi. ¿Com s'entén aquesta disposició? La clau ens la dóna la documentació de gestió de l'AHCB on, en un informe, es diu específicament que "por disposiciones oficiales recientes, englobados los antiguos gremios en la nueva organización sindical, los archivos gremiales de Barcelona deben pasar, como de hecho han pasado ya, a formar parte del Archivo Histórico de la Ciudad, en donde se están inventariando para constituir con ello una sección especial."¹¹

¿A quines "disposiciones recientes" que englobaven "los antiguos gremios en la nueva organización sindical" es fa referència? Efectivament, el 31 de gener de 1940 es publicà al BOE (núm.31, pp.772-773) la *Ley de 26 de enero de 1940, sobre Unidad Sindical* on en el seu article segon es deia que "a partir de la publicación de esta ley, aquellas asociaciones creadas para defender o representar total o parcialmente intereses económicos o de clases, lleven o no la denominación de sindicatos, asociaciones obreras, patronales, gremiales, etcétera, quedarán incorporadas a la Organización Sindical del Movimiento." D'aquesta normativa s'inferí el fet que la documentació relativa a gremis pasava a formar part de la nova legalitat sindical i, per tant, a domini o gestió "pública". Només d'aquesta manera i aplicant aquesta normativa, potser d'una manera una mica arbitrària, es pot entendre el concepte de "dipòsit obligatori" i el no retorn de la documentació de l'*Arxiu antic*, a l'entitat.

En aquelles dates és quan es devia fer l'inventari del fons del Gremi de Tenderos

segueix recondit al nostre estatge social. En canvi l'armari-vitrina que contenia el Misteri i altres efectes tradicionals que s'hi guardaven foren totalment destruïts." La incorporació del fons el 9 de desembre a l'AHCB el trobem explicat a AHCB, Arxiu de Gestió, 31/6. *Memòria succinta i informe d'actuació de l'AHCB durante el 'dominio rojo'*, 1939, ad 25/13: "89. Tenderos y Revendedores. Documentación en paquetes numerados del 1 a 25. Recibido el día 9 de diciembre de 1936 por mediación del Servicio del Patrimonio. Dos de los libros pertenecientes a este fondo documental se hallan en el Depósito Municipal de Archivos de Viladrau", i consta també a AHCB, Arxiu de Gestió, 121 *Registre d'entrada de Fons Gremials. 1931-1998*, on a l'ingrés del gremi de "Revenedores" s'indica que provenia de la "Biblioteca dels Museus", essent el fons constituït per 2 llibres de categoria A, 177 de categoria Bm 5 de categoria C, 1 lligall i 148 unitats documentals més.

10 AREV. *Estado correspondiente a 1941*, Asociación de Socorros Mutuos antes Gremio entre Tenderos Revendedores de Barcelona, 30 d'abril de 1942, p.6.

11 AHCB, Arxiu de Gestió, 32/9. *Memoria de su actuación desde julio de 1936 hasta octubre de 1940, así como el plan o programa de actuación en el futuro*, 1940.

Revenedors de Barcelona que actualment es pot consultar a l'AHCB. Es tracta d'un inventari fet a màquina, que no sembla respectar l'organització en "paquets" que hi havia en origen, i que simplement relaciona la documentació més rellevant de cada unitat d'instal·lació i el títol més elemental del llibre descrit. Aquest inventari es féu en absència dels dos llibres que estaven a Viladrau, els quals devien tornar a Barcelona cap els anys 1942 o 1943, per integrar-se al fons. La prova està en què a l'inventari manuscrit aquests llibres no hi apareixen inicialment, i només posteriorment s'hi van incorporar les seves referències arxivístiques a mà. Aquesta és, aparentment, la darrera intervenció descriptiva feta sobre l'*Arxiu antic* del gremi. En aquest inventari s'hi observa una mancança important, i és la de qualsevol referència explícita a pergamins documentals. Cal preguntar-se primer si l'*Arxiu antic* tenia pergamins. La resposta, a la llum del llibre de 1831, és que segurament sí. La segona és, si el 1936 aquests pergamins estaven dins els "paquets" de l'*Arxiu antic*. Si no hi eren, és que es van perdre en algun moment indeterminat entre 1831 i 1936. Si en canvi, sí que hi eren, s'haurien d'haver descrit en l'inventari dels anys 40 de l'AHCB, però això no va succeir. Es pot donar el cas que, atesa la particularitat de conservació i format que tenen els pergamins, fossin tractats de manera independent al tractament de l'*Arxiu antic*, que se separessin dels "paquets" originals on es trobessin i passessin a integrar l'àmplia col·lecció de pergamins de fons privats que actualment té l'AHCB. Aquesta possibilitat encara no és descartable.

Passem a continuació a parlar de la documentació de l'arxiu salvat de l'església del Pi. Segons es desprèn de la fitxa descriptiva del fons feta pels responsables actuals de l'Arxiu del Pi, la documentació salvada el 1936 provenia de l'armari de la capella de Sant Miquel, essent la seva majoria documentació del segle XVIII i de la primera meitat del XIX. ¿Potser parlem de l'*Archiu modern* que es menciona el 1831? Sembla ser que sí. Segons l'arxiver Jordi Sacasas la documentació del Pi, un cop rescatada de l'incendi de l'església de 1936, anà primer a un dipòsit del Monestir de Pedrables, per tot seguit anar al Dipòsit Municipal d'Arxius de Viladrau. No seria fins el 1943 que aquesta documentació retornaria a l'església del Pi. Així doncs, l'*Arxiu modern*, va seguir un camí semblant a l'*Arxiu antic*, però d'igual manera tampoc va retornar al seu titular legítim, és a dir, a l'entitat successora de l'antic gremi medieval.

Des d'aleshores, la intervenció arxivística sobre aquest *Arxiu modern* anà inicialment a càrrec de Mossèn Trinitat Prat, primer, i de Mossèn Joan Miralles, després, que van treballar la documentació i la van seleccionar temàticament distribuint-la en lligalls. L'any 2015, de mans dels arxivers Jordi Sacasas i Antoni Albacete, s'inicià l'inventari d'aquesta part del fons. Es van dipositar els documents en capsos tot respectant l'ordenament anterior fet pels dos mossens, ja que, segons aquests dos arxivers, la manca de referències antigues impedia informar sobre la seva classificació original.

Finalment, i per tal d'acabar la història arxivística del fons, la tercera part de l'arxiu que es conservava a la casa gremial el 1936, i que feia referència, sobretot, als anys d'existència de la mutualitat, és a dir, des de 1842 fins aleshores, no va arribar a sortir mai de la casa ni va ser objecte de cap destrucció. Així ho hem vist abans.

L'associació actual manté la gestió i la titularitat d'aquesta part del fons i, d'ençà de la finalització de la Guerra Civil, ha anat ubicant la documentació de l'arxiu en diferents espais en l'edifici gremial de la Plaça del Pi, 3. El seu espai inicial, almenys segons consta el 1939, era a l'armari de la sala principal de la casa.¹² Posteriorment, per reformes en l'edifici, l'arxiu va patir diferents canvis d'ubicació. En aquests moviments la documentació s'anà desordenant. Fruit d'aquesta situació, l'arxiu va ser objecte d'algunes intervencions arxivístiques no professionals que van acabar deixant rastre en la mateixa documentació. Així, podem trobar anotacions als marges superiors amb codificacions diverses, o algunes etiquetes blanques, amb la bona intenció de classificar-la.

El mes de febrer del 2019 però, s'ha iniciat una intervenció integral sobre aquesta part del fons, amb ordenació i classificació de la documentació, que ha finalitzat el 18 de juliol del 2019. Queda pendent la seva descripció, així com la seva ubicació definitiva en un espai més adequat que l'actual. A dia d'avui el fons es troba a la quarta planta de l'edifici de la Plaça del Pi, 3. Aquest pis s'està adaptant per a ser l'espai de gestió i d'oficines de l'Associació, deixant la sala del primer pis, alliberada de l'activitat ordinària i només per a l'ús d'activitats puntuals i de caire més solemne com la mateixa assemblea general d'associats o la trobada anual de tots els membres del gremi el dia de Sant Miquel. L'espai actual requereix de prestatgeria adequada, així com la documentació necessita d'una harmonització de les capses d'arxiu. Fa un temps se'n van dissenyar unes amb el logo de l'Associació de l'Antic Gremi de Revenedors – 1447, de color verdós fosc i de cartró de ph neutre, òptimes per a la bona conservació del fons, i que haurien de ser utilitzades per a incorporar la documentació que actualment es troba en altres capses menys adequades.

D'igual manera, durant els mesos de febrer a juliol del 2019 s'ha procedit a un reconeixement específic de les tres parts del fons per tractar-lo unitàriament i provar de reconstruir la seva estructura inicial i original. La fragmentació produïda el 1936 té factors negatius com per exemple la seva dispersió o la d'haver afrontat tractaments arxivístics incomplets, desiguals i poc homogenis. Però també té coses bones, com ara que el salvament de les quals van ser objecte les parts de l'AHCB i del Pi, no es van perdre ni van ser destruïdes irremediablement. Així, també podem considerar que aquestes dues parts es conserven en arxius professionalitzats amb la sòlida garantia de ser ambdós centres homologats pel Registre d'Arxius de Catalunya.

Pel què fa a Salt Lloguer, la documentació es troba conservada entre la casa gremial i les oficines situades al carrer Major, 309-311, entresol, de Salt. La documentació ha estat descrita entre els anys 2020 i 2022, i s'ha acabat de revisar en la intervenció feta el 2023.

¹² AREV. *Estado correspondiente a 1939*, Asociación de Socorros Mutuos antes Gremio entre Tenderos Revenedores de Barcelona, 14 de juliol de 1940, p.5.

DADES SOBRE ELS INGRESSOS

La part del fons corresponent a l'AREV ha format part de l'entitat des de la data de la seva producció i és constitutiva del seu arxiu privat. La part del fons corresponent a l'ASALT és constitutiva de l'ens i s'ha conservat entre l'edifici de la seu gremial i les oficines situades a Salt. Aquestes dues seus continuen actives i acullen la documentació produïda.

La part del fons corresponent a l'AHCB, equivalent a l'anomenat *Arxiu antic* del gremi, segons terminologia de 1831, fou incorporat el 9 de desembre de 1936 com a dipòsit i transformat en "dipòsit obligatori" a partir de 1940. El 1943 probablement, s'incorporaren dos llibres de privilegis que havien estat des de 1936 al Dipòsit Municipal de Viladrau. Des d'aleshores no hi ha ingressat més documentació.

La part del fons corresponent a l'APSMP provenia segurament de l'armari de la capella de Sant Miquel de l'església del Pi i fou integrada a l'Arxiu del Pi en data incerta. La documentació semblaria la pròpia de l'anomenat *Arxiu modern*, segons terminologia de 1831. El 20 de juny de 1936, quan s'incendià l'església per l'acció revolucionària a l'inici de la Guerra Civil, la documentació fou rescatada de l'Arxiu del Pi i no pas de la capella. Aquesta documentació sembla que passà als dipòsits de Pedralbes que havia habilitat la Generalitat, per a continuació passar al Dipòsit Municipal de Viladrau. Suposadament, el 1943 tornà a l'església del Pi. Des d'aleshores no hi ha ingressat més documentació.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

ABAST I CONTINGUT

De manera molt simplificada, i a tenor de tot el què hem argumentat fins ara, podem dir que l'AHCB custodia el què el 1831 s'anomenà *Arxiu antic*, és a dir, la documentació des del segle XV fins a 1797; l'Arxiu del Pi custodia l'anomenat *Arxiu modern*, és a dir, la documentació produïda o gestionada entre 1797 i 1831; i a l'Arxiu de l'entitat hi trobarem tota la documentació produïda a partir de la transformació de gremi a mutualitat l'any 1843 fins a l'actualitat. Els compartiments no són estancs, ni les cronologies dels diferents arxius són continuades. Però aquestes tres grans agrupacions, fruit de moments arxivístics diferents, són força fidedignes. Passarem a continuació a mirar d'explicar i posar en valor la documentació de les agrupacions, mirant de no deixar de tractar el fons com un tot unitari.

L'*Arxiu antic* és, sens dubte, el què disposa de documentació de més valor per a entendre els orígens, les funcions i les vicissituds històriques del gremi des de 1447 fins al 1800. Com hem dit, la major part d'aquest *Arxiu antic* es custodia a l'AHCB des de 1936. Els llibres més importants són el [*Llibre de privilegis i ordinacions del Gremi de Tenders Revenedors de Barcelona.*] (AHCB, 45-86) fet entre 1617 i 1741, i el *Llibre ahont estan contenguts los privilegis y ordinacions de la*

Confraria de Sant Miquel y altres coses fahents per la dita Confraria y confreres de aquella (AHCB, 45-87) fet entre 1716 i 1799. Aquests eren, en si mateixos, una actuació d'arxiu, atès que es tractava de concentrar en un sol volum els documents constitutius de l'estatut jurídic de la confraria. Foren fets durant el segle XVII i principis del XVIII, un període on arreu del territori aquesta tipologia de llibres es feien amb els mateixos motius. La seva solemnitat també fa que siguin especialment lluïts, tant pel què fa a alguns aspectes decoratius interiors com pel què fa a la confecció de les cobertes, robustes, folrades de cuir i amb peces de metall de reforç. Els llibres de privilegis eren importants perquè eren la raó jurídica de l'existència de l'ens i, per tant, també havien de ser productes robustos i resistents. El primer d'ells, el més antic, està fet en pergamí i comprèn la documentació constitutiva del gremi des de 1447. El segon sembla una còpia lluïda del primer, però aquesta vegada tot en paper, i d'un format més gran. Probablement per afavorir l'ús i l'accés a la informació, tot preservant el primer, més solemne i reservat, potser, per al jurament que feien els membres de nou ingrés.

D'ordinacions i reglaments també n'hi ha. Un cop es rebia el privilegi, que solia ser una concessió reial, es desenvolupaven els reglaments per a posar en pràctica els beneficis obtinguts. Més tard, aquesta doble acció es fusionarà en l'acció d'aprovar uns estatuts, els quals, un cop aprovats per l'assemblea de membres de l'entitat, eren (de fet, són) sancionats per les autoritats públiques pertinents. Abans però des dels estatuts, el funcionament de l'entitat venia descrita en les ordinacions i reglaments. D'aquestes n'hi ha mostres a l'interior dels llibres de privilegis que acabem de descriure i n'hi ha unes altres fetes entre 1740 i 1770. A partir del segle XIX, amb el pas de gremi a mutualitat, trobarem els diferents estatuts que han permès regir l'entitat. Les ordinacions més antigues formen part de l'*Arxiu antic* i, per tant, són a l'AHCB, mentre que els estatuts es troben tots a l'arxiu de la casa gremial.

Els òrgans rectors del gremi sempre han estat dos: el Consell o, posteriorment dit, la Junta General, i l'assemblea de tots els membres de l'entitat. El Consell es confeccionava amb una tria de prohoms que assumeixen la direcció, la gestió i l'administració del gremi; mentre que l'assemblea, en ple, en grups de trenta, trenta-sis o seixanta persones, ratificaven els acords més rellevants per al bon govern i administració del gremi. A l'actualitat, tant la Junta General com l'assemblea, actuen de manera semblant, sense, en el segon cas, la necessitat de destriar els membres i admeten, ara sí, la seva totalitat. Diem que hi ha diverses modalitats d'assemblea, perquè al llarg del anys, i atenent que a vegades el nombre de membres era francament nombrós, es va prendre la decisió de simplificar les assemblees fent una tria prèvia de representats, a fi i efecte de fer més efectiva la mecànica de presa de decisions. Hi ha moltes casuístiques a la documentació consultada que no detallarem aquí, però sí que en constatem l'existència. De cada consell i assemblea es feien actes, on es redactaven els acords principals. En aquest sentit el llibre de consells més antic que es conserva és *Llibre en lo qual estan scrits y continuats los consells tinguts y celebrats per los confreres de la Confraria dels Tenders y Revenedors de la present ciutat de Barcelona* (AHCB, 45-01), amb els consells de 1596 a 1619. Tot seguit hi haurà un buit fins el següent *Llibre de*

consells y resolucions presas per la confraria baix invocació de Sant Miquel Arcàngel de Tenders y Revenedors de la present ciutat lo qual tingué principi als 20 mars de 1783 (AHCB, 45-26), de 1783 a 1815, i el Llibre de Consells comensant lo any 1816 (AHCB, 45-48), de 1816 a 1859. Els consells posteriors a 1859 es conserven de manera íntegra a la casa gremial. De manera que tenim una continuïtat interessant entre 1783 i l'actualitat, mentre que pels segles XVII i XVIII hi manquen totes les actes. Potser totes elles estaven en un sol volum que s'ha perdut, atès que no l'hem localitzat ni a l'AHCB ni tampoc a l'església del Pi. Malauradament, tampoc hi ha actes conservades de bona part dels segles XV ni XVI.

Les actes del consell aporten una informació valuosíssima, és indiscutible. Però el gremi, a partir del darrer quart del segle XIX, va prendre la bona decisió d'editar anualment un "butlletí" amb un resum informatiu de les decisions preses per l'entitat, un balanç econòmic i d'altra informació relativa a l'ingrés de nous membres, així com d'altres particularitats. L'especial cura dedicada a l'elaboració d'aquests "butlletins" ha fet que siguin una font de coneixement de la història de l'entitat molt valuosa. Tots els "butlletins", des de 1881 fins a l'actualitat (amb l'excepció de 1942), es conserven a l'arxiu de la casa gremial.

La defensa i la promoció dels interessos dels membres del gremi han fet que el gremi hagi produït nombrosa documentació relativa a processos, plets i recursos judicials. N'és un bon exemple el conjunt de documents relatius a plets que es conserva tant a l'Arxiu del Pi, com a l'AHCB i, en menor grau, a l'arxiu de la casa gremial. De fet, els plets conservats a l'AHCB mostren també una activitat arxivística de renumeració per afavorir el seu control i gestió. Els més antics són precisament a l'AHCB i daten de 1556. També hi trobarem els dels segles XVII i XVIII. Els plets tinguts durant el segle XIX es troben repartits entre l'AHCB i l'Arxiu del Pi. Destaquen aquests segons, per ser plets directament tinguts entre el gremi de revenedors i altres gremis de Barcelona.

Un conjunt especialment voluminós de documentació és la de natura comptable. D'aquesta n'hi ha als tres arxius, de manera profusa i variada, essent d'una gran riquesa per entendre amb molt detall el dia a dia de l'entitat al llarg dels segles. De fet, la primera menció específica a documentació del gremi ja la trobem a les capitulacions de 1447. Ho hem vist abans, al capítol trenta-dosè es parla de disposar d'un "Llibre" per al repàs dels comptes de la confraria que s'havia de custodiar a la caixa de les quatre claus. Aquest "Llibre" inicial, malauradament, no s'ha conservat. Però, en canvi, sí s'ha conservat el què devia ser el segon o el tercer, després d'aquell. Parlem del *Llibre de comptes des de 1539 fins al de 1589* (AHCB, 45-03). Tot seguit, tenim el *Llibre de comptes que conté los que se donaren en la Confraria de Tenders Revenedors des de lo any 1612 fins al de 1672* (AHCB, 45-04), el *Llibra dels emoluments, datas y rebudas de la Confraria del gloriós Sant Miquel dels Tenders y Revenedors* (APSMP, C212) de 1675 a 1715, el *[Llibre de comptes] de las rendas y emoluments de la Confraria* (AHCB, 45-14) de 1715 a 1790, el *[Llibre de] Comptes de las rendas y emoluments del Gremi de Tenders y Revenedors de la present ciutat* (APSMP, C213) de 1790 a 1806, i les restes d'un volum que no sabem si es va arribar a enquadernar, sota el títol de *[Comptes de la Confraria]* (APSMP, C215), de 1807 a 1815.

A partir de 1815, no es confeccionen més llibres de comptes. I començarem a trobar agrupacions de documents per anys sota el títol genèric de “comptes i rebuts”, “subsidis”, “pòlisses”, “factures” o d’altres, on s’apleguen tots els comprovants d’ingressos però, sobretot, de despeses de l’entitat. Especialment voluminosa es torna aquesta sèrie de documents a partir del moment que l’entitat es transforma a mutualitat, atès que s’acumulen els comprovants de serveis mèdics i ajuts assistencials sol·licitats. Així com els llibres de comptes els trobem a l’AHCB i a l’Arxiu del Pi, la major part de comptes solts els trobarem, inicialment al Pi, i a partir de mitjans del segle XIX a l’arxiu de la casa gremial. De fet, a la casa gremial aquesta sèrie és de llarg la més gran, ocupant prop de seixanta caps de arxiu, des de 1855 fins al 2012. Malgrat la diversitat de formes, cosa que fa que la seva consulta sigui molt entretinguda i pesada, la informació que aporta és molt valuosa pel detall que aporta, així com pels imports.

A part dels llibres de comptes i la comptabilitat sense llibre, podem trobar llibres d’entrades, rebudes, censos, censals i lloguers, que eren, per sí mateixos, una variant dels llibres generals de comptes. En ells hi podem trobar també relacions d’ingressos i les fonts principals de finançament de l’entitat durant l’antic règim. Molts d’ells es troben a l’AHCB i, atès que són molt nombrosos, no els citarem aquí amb detall. Potser val la pena destacar els llibres de l’anomenat *Ganancial*, una mena de quota de participació en el gremi, de 4 sous i 4 diners, que tots els membres havien de satisfer de manera anual. La majoria d’aquests llibres d’ingressos són del segle XVIII i part del segle XIX. Tanmateix, el més antic que es conserva, que porta per títol un breu *Rendes de la confraria* (AHCB, 45-02), ens aporta informació dels ingressos obtinguts entre 1499 i 1693. Aquest volum sembla una suma de diferents instruments que disposava l’entitat pel control de les rendes percebudes, que cap el 1678 foren ajuntades en un sol llibre enquadernat.

Volem destacar també els anomenats llibres de *Maestrias*, o mestratges. D’ençà de l’aprovació de l’ordinació de 1613 on s’estipulava la manera com els candidats podien ingressar a formar part del cos gremial, aquests llibres es van fer més freqüents. Es tractava de relacionar el nom, cognom, localitat de procedència, lloc on disposava la botiga, així com la data de l’examen, que cada nou membre havia de superar. Així tenim el primer *Llibre de exàmens començant en lo any de 1613 fins al de 1628* (AHCB, 45-19), que en realitat es perllonga fins el 1638, seguit del *Llibre de exàmens de la Confraria de Tenders Revenedors comprenent des de lo any 1642 fins al 1715* (AHCB, 45-15). A continuació, només disposem de la *Rúbrica dels exàmens continuats en paper sellat des del any de 1715* (AHCB, 45-20), és a dir, l’índex inicial de noms però no pas la informació completa de cada nou mestre, entre 1715 i 1768. Tot seguit, ara sí complet, el *Llibre de maestrias des de lo any 1768 a 1796* (AHCB, 45-16), el *Llibre de maestrias des de lo any 1797 fins a 8 mars de 1820* (AHCB, 45-17) i un de més petit anomenat *Libro de maestrías desde el año 1824 y siguientes* (AHCB, 45-18) que arriba fins el 1841. Com bé sabem, l’any 1842, el gremi es transforma definitivament en mutualitat, i els mestratges regulats segons les ordinacions de 1613 decauen definitivament.

A partir de la conversió en mutualitat, l'element decisor per esdevenir mestre de l'entitat no serà pas el jurament i l'examen, sinó la demostració d'una vinculació genealògica clara amb els mestres antics de l'època gremial. Així, el 1842 s'inicia un llibre immens, anomenat *Libro matriz* que es custodia a l'arxiu de la casa gremial amb la relació dels mestres existents en aquell precís moment. I a partir d'aquest "primer" mestre, que s'entén o s'accepta que procedia legítimament d'un mestre antic, s'obra un expedient familiar. En aquests expedients familiars s'hi incorpora informació relativa al naixement, casament o mort dels mestres i els seus hereus legítims. A la vegada, també es va confeccionant un arbre genealògic que permet, de manera visual, veure els diferents vincles familiars. Tots aquests expedients familiars es troben actualment a la casa gremial i es divideixen entre expedients de mestratges actius i expedients de mestratges extingits. Físicament, uns expedients i els altres estan separats. A l'actualitat, una comissió específica de membres de l'entitat s'està dedicant a la digitalització de tots els expedients "vius", bo i atenent que és una de les funcions capitals per a permetre la continuïtat de la pròpia entitat. Amb la totalitat d'aquests llibres de mestratges o maestrías, l'entitat podria resseguir cada un dels seus membres actuals cap enrere fins arribar als mestres, com a mínim, del segle XVII.

Per finalitzar aquest repàs a la documentació més significativa del fons, podem destacar el conjunt de documentació relativa a la construcció del retaule neoclàssic obra de Tomàs Solas i Salvador Gurri (1798-1800) o la relativa al misteri processional elaborat per Damià Campeny el 1816, documentació que es conserva a l'arxiu del Pi.

Hi ha en tot plegat una sonora absència, i és la dels pergamins del fons. És propi dels fons d'antic règim que provenen d'època medieval, disposar d'una col·lecció de pergamins documentals amb les principals transaccions econòmiques, obtenció de rendes i censals, o acords o concòrdies entre els propis membres o amb altres entitats. A l'actualitat només es disposa d'un pergami, que es conserva a l'Arxiu del Pi, i que porta com a regest *Admissió de la Confraria del Revenedors en la capella de Sanct Miquel de la yglésia parrochial del Pi en Barcelona, del 1455* (APSMP, C215). Segons el tractament arxivístic de la part del fons que es troba en aquesta església, aquest pergami en realitat formaria part de l'activitat pròpia de l'Obra del Pi, i no pas del fons gremial. Però a la pràctica s'ha mantingut a l'interior del fons del gremi. Caldria acabar de valorar diplomàticament el document per, a continuació, veure si arxivísticament pertany a un fons o a un altre. També és cert, que amb la constatació que aquest pergami pogués pertànyer a l'església del Pi, en realitat s'està acceptant que la documentació del fons del gremi de revenedors, en realitat, pertany a l'entitat. Al marge del debat sobre la "titularitat", a nivell informatiu el pergami és molt interessant perquè explica l'acord que s'estableix per a la primera instal·lació efectiva de la confraria dels revenedors a dins d'una capella de l'església del Pi. El pergami, a més, es conserva perfectament.

Però insistim, on són la resta de pergamins? N'hi havia? El més normal seria que sí que n'hi haguessin. Molts dels documents referenciats als llibres "indicadors" fets el 1841 on es parla de l'*Arxiu antic*, són del segle XV i, fins i tot, del segle XIV. Tots aquests, si efectivament eren documents solts i no pas llibres o quaderns, eren en

pergamí, segur. Hem apuntat quan hem parlat de la història arxivística del fons, que es pot donar el cas que alguns d'aquests pergamins hagin quedat integrats a la col·lecció factícia de pergamins que l'AHCB va anar fent durant el segle XX amb els pergamins procedents de fons privats. La única manera de saber-ho seria comprovar en els inventaris de 1831 la relació de documents dels segles medievals, observar-ne la numeració identificativa i, a continuació, rastrejar en els pergamins de l'AHCB si aquesta numeració hi apareix d'alguna manera. Aquesta és una tasca àrdua que li correspondria fer a l'AHCB.

Però, segur que no hi ha pergamins? Sí que n'hi ha i de ben valuosos. Parlem dels pergamins que es troben exposats a la sala principal de l'entitat. En concret hi ha el pergamí amb segell de cera de la reina Maria aprovant els capítols fundacionals del gremi de 1447 i el pergamí de l'infant Enric d'Aragó en què s'aproven certes esmenes als capítols fundacionals, datat el 22 de setembre de 1486. Conjuntament amb pergamí de 1455 de l'arxiu del Pi, constitueixen els documents originals més antics del fons. També a la sala principal hi trobem pergamins d'origen papal, en concret, el breu de Pius VI concedint a perpetuïtat el privilegi de tenir el Santíssim Sagrament a la capella de Sant Miquel, a l'església del Pi, de 17 d'abril de 1798, el pergamí amb el segell pendent del papa Pau V concedint indulgències al gremi de revenedors de 1615, i el pergamí del papa Innocenci XII, concedint indulgències del 9 d'abril de 1699. Finalment, també volem destacar el pergamí amb el testament de Mateu Puig, candeler de seu de la ciutat de Barcelona, a favor del gremi, otorgat el 23 d'abril de 1589. Tots ells, com diem, exposat a la sala principal de la casa gremial a l'interior de quadres emmarcats amb coberta de vidre.

Un darrer document que mereix un comentari específic és la relació de totes les relíquies que contenia el reliquiari que es custodiava a la capella de Sant Miquel a l'església del Pi, feta el 21 de setembre de 1607. El document, en paper, es troba a l'arxiu de la casa gremial i ha estat objecte d'una recent restauració el 2019, juntament amb les relíquies restants que encara es conservaven.

Pel què fa a Salt Lloguer la documentació és la pròpia de la gestió d'aquest negoci. Hi podem trobar des de la documentació relativa a l'edificació dels blocs de pisos destinats a lloguer, com a la relativa als manteniments necessaris, la gestió econòmica i administrativa, la contractació de personal i la documentació de caire notarial, així com de relació amb les administracions i registres. S'inicia el 1959 i encara es segueix produint a l'actualitat.

SISTEMA D'ORGANITZACIÓ

En motiu d'aquesta actuació arxivística s'ha procedit a fer un quadre de classificació integral, d'aplicació homogènia a les tres parts del fons. En realitat, ni a l'AHCB ni al APSMP existeix un quadre que "classifiqui" sinó que simplement s'hi reflecteix una primera ordenació per tipologies formals o per la constatació de vincles arxivístics entre documents. Per aquest motiu, entenem que era prioritari crear un quadre de classificació que, a més, també fos d'utilitat per a la gestió documental actual de l'entitat. Aquesta és la proposta que hem fet i que hem utilitzat per classificar la documentació:

01. ADMINISTRACIÓ GENERAL I ORGANITZACIÓ

01.01 Constitució

01.01.01 Documentació constitutiva / Privilegis / Concessions reials

01.01.02 Estatuts i reglaments

01.01.02.01 Estatuts

01.01.02.02 Reglaments

01.01.03 Certificats de càrrecs

01.02 Organització

01.02.01 Protocols

01.02.01.01 Protocols ingrés

01.02.02 Butlletins

01.02.03 Delegació de poders

01.03 Juntes, Assemblees i Comissions

01.03.01 Junta Directiva

01.03.01.01 Actes de la Junta Directiva

01.03.01.02 Informes de la Junta Directiva

01.03.02 Actes Assemblea General i documentació

01.03.03 Comissió Disciplinària

01.03.04 Comissió de Conservació i Inventari

01.03.05 Comissió d'Estadística

01.03.06 Nomenaments directrius i prohoms

01.03.07 Nomenaments procuradors o representants legals

01.03.08 Indulgències

01.04 Declaració utilitat pública

01.04.01 Expedients de declaració d'utilitat pública

02. LEGISLACIÓ I ASSUMPTEJES JURÍDICS

02.01 Processos judicials

02.01.01 Recursos judicials i Plets

02.01.01.01 Civil

02.01.01.02 Contenciós-Administratiu

02.01.01.03 Penal

02.01.01.04 Social

02.02 Actuacions jurídiques

02.02.01 Contractes

02.02.02 Convenis

02.02.03 Informes jurídics

02.03 Inscripció en registres oficials

02.03.01 Registre de la Propietat

02.03.01.01 Notes simples

02.03.02 Registre mercantil

03. GESTIÓ DELS RECURSOS HUMANS

03.01 Accés i selecció de personal

03.01.01 Ofertes laborals

03.01.02 Candidatures Barcelona

03.02 Expedients de personals

03.02.01 Laborals

03.02.02 Becaris

03.02.03 Temporals

03.03 Comunicacions IRPF, TCs

- 03.03.01 Comunicacions IRPF i certificats de retencions
- 03.03.02 TCs
- 03.04 Remuneracions i Seguretat Social
 - 03.04.01 Nòmines
 - 03.04.02 Seguretat Social
- 03.05 Prestació de Serveis Professionals
- 03.06 Formació

- 04. GESTIÓ ECONÒMICA
 - 04.01 Gestió del pressupost
 - 04.01.01 Pressupost
 - 04.02 Situació financera
 - 04.02.01 Estats econòmics
 - 04.02.01.01 Comptes anuals
 - 04.02.01.02 Balanç de situació
 - 04.02.01.03 Estats financers
 - 04.02.01.04 Pèrdues i guanys
 - 04.03 Gestió de la despesa
 - 04.03.01 Gestió dels impostos
 - 04.03.01.01 IRPF
 - 04.03.01.02 IVA 303
 - 04.03.01.03 Impost de societats 200
 - 04.03.01.04 IBI i taxes
 - 04.03.02 Gestió dels subministres
 - 04.03.03 Hisenda
 - 04.03.03.01 Certificats Hisenda
 - 04.03.03.02 Liquidacions Hisenda
 - 04.03.03.03 Notificacions Hisenda
 - 04.04 Gestió bancària
 - 04.04.01 Documentació bancària
 - 04.04.02 Extractes bancaris
 - 04.05 Gestió dels ingressos
 - 04.05.01 Subvencions rebudes
 - 04.05.02 Donacions, Rendes, Censos i Censals
 - 04.05.03 Quotes, ganancial
 - 04.06 Tresoreria
 - 04.07 Gestió comptable
 - 04.07.01 Eines de gestió

- 05. GESTIÓ DEL PATRIMONI
 - 05.01 Gestió dels béns mobles
 - 05.01.01 Adquisició
 - 05.01.02 Inventaris
 - 05.01.03 Manteniment i restauració
 - 05.02 Gestió dels béns immobles
 - 05.02.01 Obres i manteniment
 - 05.02.01.01 Obres Barcelona
 - 05.02.01.02 Manteniment Barcelona
 - 05.02.02 Inventari
 - 05.02.03 Arrendaments
 - 05.02.03.01 Entitats
 - 05.02.03.02 Butlletins i cèdules

- 05.02.03.03 Índex de referència de lloguers
- 05.02.03.04 Contractes d'arrendament
- 05.02.03.05 Documents llogaters
- 05.02.03.06 Fiances
- 05.02.03.07 Llistats d'arrendaments
- 05.02.03.08 Lloguers
- 05.02.03.09 Bases de dades
- 05.02.03.10 Models de contractes
- 05.02.04 Seguretat
- 05.03 Històric
 - 05.03.01 Església del Pi
 - 05.03.02 MNAC
 - 05.03.03 Notes i explicacions
 - 05.03.04 Pergamins
- 06. GESTIÓ DELS RECURSOS D'INFORMACIÓ
 - 06.01 Gestió de l'Arxiu
 - 06.01.01 Instruments de descripció
 - 06.01.02 Instruccions de gestió
 - 06.01.03 Eines de gestió de la documentació electrònica
 - 06.01.04 Reculls facticis de documents
 - 06.02 Gestió de la Biblioteca
 - 06.02.01 Catàleg
 - 06.03 Gestió dels recursos impresos i audiovisuals
 - 06.03.01 Monografies, publicacions periòdiques i articles
 - 06.03.02 Produccions gràfiques i audiovisuals
 - 06.03.03 Col·lecció fotogràfica
 - 06.03.04 Reculls de premsa
 - 06.04 Eines de gestió
 - 06.04.01 Logo i imatge corporativa
 - 06.04.02 Models de documents / Formularis.
- 07. COMUNICACIONS, ACTIVITATS I PROJECCIÓ PÚBLICA
 - 07.01 Correspondència
 - 07.01.01 Correspondència emesa
 - 07.01.02 Correspondència rebuda
 - 07.01.03 Ajuntament de Barcelona
 - 07.01.04 Diputació de Girona
 - 07.01.05 Ajuntament de Salt
 - 07.02 Activitats de l'Associació
 - 07.02.01 Expedients d'activitats
 - 07.02.02 Expedients protocol·laris
 - 07.03 Relacions amb els mitjans de comunicació
 - 07.04 Avisos
 - 07.05 Web
 - 07.06 Twitter
 - 07.07 Publicacions Revenedors
- 08. SOCIS
 - 08.01 Gestió dels membres de l'Associació
 - 08.01.01 Expedients familiars
 - 08.01.02 Llibres registre de membres i socis

- 08.01.03 Llistats de socis
 - 08.01.04 Estadístiques dels socis
 - 08.01.05 Models socis
 - 08.01.06 Correus estàndards
 - 08.01.07 Diplomes
 - 08.01.08 Règim disciplinari
 - 08.02 Formació i perfeccionament
 - 08.02.01 Cursos de formació interna
 - 08.02.02 Cursos de formació externa
 - 08.03 Ajudes a socis
 - 08.03.01 Gestió de les ajudes específiques, pòlisses.
 - 08.03.02 Expedients d'ajudes a socis
 - 08.03.03 Comunicacions generals
 - 08.04 Socis amb vinculacions
 - 08.05 Activitats
 - 08.06 Informes genealògics
 - 08.07 Acreditacions
 - 08.08 Bases de dades
 - 08.09 Candidats
 - 08.10 Visitadors
09. ASSEGURANCES
- 09.01 Assegurances béns mobles
 - 09.02 Assegurances béns immobles
 - 09.03 Altres assegurances
10. PROTECCIÓ DE DADES
11. SALT LLOGUER
- 11.01 Administració general i organització
 - 11.01.01 Notes registrals
 - 11.02 Legislació i assumptes jurídics
 - 11.02.01 Processos i recursos judicials
 - 11.02.01.01 Civil
 - 11.03 Gestió dels recursos humans
 - 11.03.01 Accés i selecció del personal
 - 11.03.02 Expedients de personal
 - 11.03.03 Comunicacions, IRPF, TCs
 - 11.03.04 Remuneracions i Seguretat Social
 - 11.03.05 Formació
 - 11.04 Gestió dels béns immobles
 - 11.04.01 Obres i manteniment
 - 11.04.02 Inventari
 - 11.04.03 Arrendaments de béns immobles
 - 11.04.03.01 Entitats
 - 11.04.03.02 Butlletins i cèdules
 - 11.04.03.03 Índex de referència de lloguers
 - 11.04.03.04 Lloguers
 - 11.04.03.05 Fiances
 - 11.04.03.06 Certificats SMS
 - 11.04.03.07 Informes IPC
 - 11.04.03.08 Cadastre

- 11.04.03.09 Contractes
- 11.04.03.10 Informes propietaris liquidacions
- 11.04.04 Venda de béns mobles
- 11.04.05 Actes i reunions
- 11.04.06 Projectes
- 11.05 Gestió econòmica
 - 11.05.01 Gestió de la despesa
 - 11.05.01.01 Gestió dels impostos
 - 11.05.01.01 Gestió dels subministraments
 - 11.05.02 Gestió dels ingressos
 - 11.05.03 Gestió de les comunicacions
 - 11.05.04 Assegurances
 - 11.05.05 Models escrits
 - 11.05.06 Gestió dels recursos d'informació

INFORMACIÓ SOBRE AVALUACIÓ, TRIA I ELIMINACIÓ

La documentació de l'AHCB és de conservació permanent. La documentació de l'APSMP és de conservació permanent. La documentació de l'AREV és de conservació permanent. Durant l'actuació arxivística només s'han eliminat alguns documents duplicats contemporanis, però s'ha optat, atesa la complexitat del fons, per no eliminar res. De l'ASALT tampoc s'ha eliminat res, tot esperant una avaluació més exhaustiva.

INCREMENTS

La part del fons de l'AHCB es pot veure incrementat amb la col·lecció de pergamins pertanyents a l'antic gremi, si és que certament es troben entre els que configuren la col·lecció de pergamins de fons privats que té l'arxiu. Desconeixem si aquests pergamins es poden trobar en alguna altra entitat o arxiu, però no ens sembla probable.

La part del fons de l'APSMP es pot veure incrementada si durant les tasques de tractament arxivístic o millora de la descripció d'altres fons de l'arxiu parroquial, surt documentació que sigui atribuïble al fons del gremi. Però d'entrada, tot allò que estava al Pi ja ha estat descrit.

L'Associació Antic Gremi de Revenedors - 1447 continua activa. Això fa que el seu arxiu estigui ben viu, per tant de ben segur que es veurà incrementat durant els propers anys. De la mateixa manera, la documentació de Salt Lloguer continuarà en creixement els propers anys. Convé dir que bona part de la documentació actual ja es confecciona totalment en format digital, de manera que la producció en paper anirà minvant.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

CONDICIONS D'ACCÉS

Accés lliure a les hores d'atenció al públic previstes a l'Arxiu de Santa Maria del Pi i a hores convingudes. Accés lliure a les hores d'atenció al públic i respectant les normes de consulta a sala a l'AHCB. Accés restringit tant a l'Arxiu de casa gremial com a l'Arxiu de Salt Lloguer, prèvia petició de permís motivat a l'entitat.

CONDICIONS DE REPRODUCCIÓ

A l'AHCB, les pròpies d'aquesta institució. A l'APSMP, les pròpies d'aquesta institució. A l'AREV les que es determinin, previ acord amb els responsables de l'entitat i prèvia motivació de la necessitat d'aquestes reproduccions. La documentació de l'ASALT no és reproduïble i només és per a ús propi de l'entitat.

LLENGÜES I ESCRIPTURES DELS DOCUMENTS

Llatí, català i castellà.

CARACTERÍSTIQUES FÍSiques I REQUERIMENTS TÈCNICS:

L'estat de conservació de la documentació de l'AHCB és bo. El fet que aquesta documentació estigui custodiada per un centre d'arxiu professional fa que la preservació estigui garantida a nivell de condicions d'humitat i temperatura, i de tractaments arxivístics posteriors.

L'estat de conservació de la documentació de l'APSMP és força bo, però podríem dir que la documentació hauria de ser netejada una mica més. Hi ha documents una mica bruts de pols. Les condicions climàtiques de l'arxiu són més o menys estables. A les capses C218, C219 i C220, hi ha documentació que va estar afectada en el passat per la humitat, que es troba en mal estat de conservació. Seria convenient l'anàlisi d'un conservador-restaurador que determinés les accions a realitzar a fi i efecte que el deteriorament no sigui més gran.

L'estat de conservació de la documentació a l'AREV i a l'ASALT és moderadament bo. No hi ha afectació d'humitats, però caldria una neteja conscient de la documentació. Durant el tractament arxivístic que s'ha realitzat s'ha mirat de netejar amb un drap net la pols més superficial, però no s'ha pogut fer amb més profunditat. S'ha detectat la presència d'algun peixet de plata quan obríem les capses antigues. Això, de per sí no és dolent, però sí indica que la neteja tard o d'hora s'haurà de fer. Les condicions ambientals del quart pis de la Plaça del Pi, 3, no són ara per ara òptimes. Caldria establir la temperatura ambient entre uns 18º - 25ºC. La humitat, al seu un pis força alçat, no sembla per ara un problema, sempre i quan no oscil·li fora dels 50%-60% d'humitat ambiental.

Pel què fa als pergamins que es troben exposats a la sala principal de la casa gremial, recomanem que s'extreguin de la seva disposició actual. Convindria mantenir-los, efectivament, estirats i aplanats, tal com estan ara, però en una planera metàl·lica i protegits amb paper de ph neutre. També convindria fer un aplic adaptat per a conservar els segells penjants de cera, a fi i efecte que la sequedat no els acabi esquarterant.

INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ

- AHCB. Gremis especials. Gremi de Tenders Revenedors de Barcelona. *Yndicador de los documents continguts en lo Archiu antich del Gremi de Tenders Revenedors*, 45-32. (1831)
- AHCB. Gremis especials. Gremi de Tenders Revenedors de Barcelona. *Yndicador de los documents continguts en lo Archiu modern arreglat en lo any de 1831*, 45-47. (1831)
- AHCB. Gremis especials. Inventari del fons del Gremi de Tenders Revenedors de Barcelona (1447-1834), número 45 (1940).
- APSMP. [Catàleg del fons de la Confraria de Sant Miquel dels Revenedors](#) (1455-1926), capses 207-220 (2015).
- L'inventari que acompanyava l'*Informe de la intervenció arxivística sobre el fons del Gremi de Tenders-Revenedors de Barcelona (1447-2017)* i un excel amb l'inventari complet de tots els fons, inclosa la documentació de l'ASALT, que només es troba en format digital. Aquest inventari inclou documentació fins el 2020.

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

EXISTÈNCIA I LOCALITZACIÓ DELS ORIGINALS

Els originals de la documentació es troben a l'AHCB, a l'APSMP, a l'AREV i a l'ASALT.

EXISTÈNCIA I LOCALITZACIÓ DE REPRODUCCIONS

Els pergamins que es troben exposats a la casa gremial van ser objecte d'una reproducció en b/n per a ser editat al llibre TINTÓ I SALA, Margarita. *Els Tenders Revenedors de la Ciutat de Barcelona*. Ed. Associació de Socors Mutus de Previsió Social Barcelona 1991. Els trobem a les pàgines 12, 32, 66, 67, 68 i 88.

A la mateixa publicació també hi podem una reproducció en b/n dels capítols reials

de 1447 que es conserven al registre de cancelleria ACA. Cancelleria Reial, reg.3145, fols.90v-95v, a les pàgines 14-30.

També hi ha reproduccions a color dels primer folis del *[Llibre de privilegis i ordinacions del Gremi de Tenders Revenedors de Barcelona] (1617-1741)* (AHCB, 45-86), en el quadern central a color no numerat de la dita publicació, i dels primers folis del *Llibre ahont estan contenguts los privilegis y ordinacions de la Confraria de Sant Miquel y altres coses fahents per la dita Confraria y confreres de aquella* (AHCB, 45-87) fet entre 1716 i 1799, en el mateix quadern.

La relació de totes les relíquies que contenia el reliquiari que es custodiava a la capella de Sant Miquel a l'església del Pi, feta el 21 de setembre de 1607, també està reproduïda en b/n a la pàgina 71 del llibre de Margarita Tintó.

A la pàgina 81 s'hi reproduueix en b/n una ordenança dictada per don Rafael de Velarde, governador militar i política de Catalunya, en la qual reafirma l'obligació de ser agremiat per revendre, datada el 28 de setembre de 1814, l'origianl de la qual es troba a l'arxiu de la casa gremial.

A la pàgina 94 hi trobem la reproducció en b/n d'un diploma de "distinción" concedit per l'Ajuntament de Barcelona al gremi de revenedors per la seva participació a l'exposició d'art en motiu de les festes de la Mercè de 1881, que es troba emmarcat i exposat a la sala principal de la casa gremial.

Finalment, a les pàgines 100-107 hi ha la reproducció en b/n las *Ordenanzas formadas para régimen y gobierno de la Asociación de Socorros Mútuos entre tenderos revendedores de la ciudad de Barcelona, para el caso de enfermedad*, de 1854. Aquestes també es poden trobar impreses a l'arxiu de la casa gremial.

Al portal web Google Books s'hi pot trobar un document imprès de 1704: <https://books.google.es/books?id=bAYkNx1xJqYC&pg=PP8&dq=REVENEDORS+BARCELONA&hl=es&sa=X&ved=0ahUKEwjiXmQhp9DiAhUID2MBHU37BLQQ6AEISDAF#v=onepage&q=REVENEDORS%20BARCELONA&f=false>

També a Google Books la *Instructa para los individuos del Gremi de Tenders Revenedors de la ciutat de Barcelona de las facultats que los competeixenen ús de son ofici, inseguint les ordenanzas, reals privilegis y declaraciones obtingudas per la superioritat*, impreses el 1824:

<https://books.google.es/books?id=mR7yY-6kEvIC&pg=PA1&dq=Instructa+revendedores&hl=es&sa=X&ved=0ahUKEwjiXmQhp9DiAhUID2MBHU37BLQQ6AEISDAF#v=onepage&q=Instructa%20revendedores&f=false>

Alguns dels documents suara citats, també apareixen reproduïts fotogràficament al web corporatiu de l'Associació: <http://santmiquelrevenedors.cat/>

DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Molt probablement es pot trobar documentació relativa a les accions jurídiques empreses pels prohoms de l'entitat des de 1447 fins a 1919 a l'[Arxiu Històric de](#)

[Protocols de Barcelona](#). Fins a 1919, l'accés és lliure. A partir de 1919 l'accés és restringit i caldrà l'autorització del notari arxiver. La restricció només afecta als protocols que abasten el període dels darrers cents anys, de manera que cada any que passa s'aixeca la restricció sobre l'any que cent.

Per a consultar documentació reial o relacionada amb els privilegis, permisos, llicències, ordinacions, súpliques, etc., amb la cancelleria reial, es pot consultar l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

A l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, relacionem altra documentació que té a veure amb el Gremi de Tenders Revenedors tot i que no forma part del fons pròpiament dit. Es tracta de documentació relativa a les relacions entre l'Ajuntament de Barcelona o l'antic Consell de Cent, amb l'entitat gremial. Aquesta documentació no ha estat encara descrita per l'arxiu. En concret:

Existeixen quatre inventaris addicionals al 45, més moderns, on hi ha documentació a nivell d'unitat documental simple relativa al gremi:

- Inventari Gremis General: caixa PES-V (8) que té 4 documents del gremi de revenedors datats entre 1650 i 1856. No hi ha el regest fet. Probablement són escriptures.
- Inventari Gremis Municipal: caixa Rev-Sap (21) que té 110 documents del gremi de revenedors datables entre 1460 i 1838. No hi ha el regest fet. Probablement són escriptures.
- Inventari Gremis Notarial: caixa R-V (7) que té 2 documents i 1 volum del gremi de revenedors datables entre 1449 i 1737. Probablement són escriptures i un llibre enquadernat.
- Inventari Gremis Cadastre Memorial: caixa 9 R-S que té 43 expedients de revenedors datables entre 1728 i 1815. Probablement són escriptures.

Al catàleg [on-line](#) de l'Arxiu Municipal de Barcelona també he localitzat aquestes altres referències documentals:

1.

Número d'expedient

3/1-194

Codi de classificació

Q136 FOMENT / INTERIOR

Títol

Exposició dels Prohoms de Revenedors Per a Que No Se'ls Mani Retirar Alguns Llocs Ambulants del Born en Els Que Es Ven Porc i Pesca Salada

Tipus de document

Textual

Data inicial

24/03/1838 - 20/04/1838

Condicions d'accés

Lliure accés a la consulta

2.

Signatura topogràfica

2 - B - 9 - 5 - C - 14533

Arxiu

Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona

Codi de classificació

09/1C.XIV Llicències obres 1780

Títol

Petritxol i Plaça del Pi. Comissionats del Gremi de Revenedors. Planta Baixa i Quatre Pisos. Enderrocar i Reedificar.

Tipus de document

Textual

Autor

Ajuntament de Barcelona

Productor

Ajuntament de Barcelona / Productor

Data inicial

09/10/1780 - 09/10/1780

Condicions d'accés

Lliure accés a la consulta

Notes de descripció

Signen els comissionats Thomas Pou, Jaume Vyñetas i Jaume Noell.

Cota

09/1C.XIV-C24/1780-196

Arxiu

Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

3.

Codi de classificació

09/1C.XIV Llicències obres 1781

Títol

Plaça del Pi i Petritxol. Thomas Pou, Jaume Bineta, Jaume Noell i Ignasi Llorens. Comissionats del Gremi de Revenedors. Casa. Reedificar.

Tipus de document

Textual

Autor

Ajuntament de Barcelona

Productor

Ajuntament de Barcelona / Productor

Data inicial

17/06/1781 - 17/06/1781

Condicions d'accés

Lliure accés a la consulta

Notes de descripció

Altres formes d'antroponímia del signant: Jaime Vinyeta

Cota

09/1C.XIV-C26/1781-116

Arxiu

Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

4.

Número d'expedient

A-1663

Codi de classificació

A183 COMISSIÓ DE GOVERNACIÓ

Títol

[Queixa de Diversos Botiguers i Revenedors Per l'Obligatorietat d'Inscriure'S en Tots Dos Gremis]

Tipus de document

Sense especificar

Productor

Comissió de Governació / Productor

Data inicial

01/01/1836 - 31/12/1836

Signatura topogràfica

4 - 00 - E - 02 - 00 - C - 39412

Arxiu

Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona

5.

Número d'expedient

A-1666

Codi de classificació

A183 COMISSIÓ DE GOVERNACIÓ

Títol

[Petició de Diversos Taverners i Revenedors a l'Ajuntament d'Exempció del Pagament dels Drets de Pertanyer Als Respectius Gremis Fins Que No s'Approvi Un Nou Reglament Gremial]

Tipus de document

Sense especificar

Productor

Comissió de Governació / Productor

Data inicial

01/01/1836 - 31/12/1840

Signatura topogràfica

4 - 00 - E - 02 - 00 - C - 39412

Arxiu

Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona

6.

Número d'expedient

4317

Codi de classificació

A182 COMISSIÓ D'HISENDA

Títol

Pagament de 160 Reals Al Jutge de Lloguer Per el Local Conegut Per Sala del Gremi de Revenedors de la Plaça del Pi, Amb Objecte d'Establir Al Mateix Societat d'Amics de l'Instrucció una Biblioteca Per Al Poble, Donatiu de 2.000 Reals i Varies Obres de l'Arxiu.

Tipus de document

Textual

Productor

Comissió d'Hisenda / Productor

Data inicial

01/03/1861 - 13/08/1861

Resum general

.

Notes d'identificació

Peça 1 Donatius

Signatura topogràfica

4 - 00 - E - 06 - 00 - C - 40419

Arxiu

Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona

7.**Número d'expedient**

1822

Codi de classificació

09/1C.XIV Llicències obres 1822

Títol

Pi, 8. Josep Bisa. Prohom Primer de la Corporació de Revenedors. Emblanquinar Par de la Casa de la Corporació. Josep Mas i Vila. Cota: (85).

Tipus de document

Textual

Productor

Ajuntament de Barcelona / Productor

Data inicial

04/01/1822 - 07/01/1822

Condicions d'accés

Lliure accés a la consulta

Notes de descripció

Format per 5 documents: còpia de la instància, passí al mestre d'obres, informe, permís i notificació a l'interessat.

Cota

09/1C.XIV-C85

Arxiu

Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

8.**Número d'expedient**

1828

Codi de classificació

09/1C.XIV Llicències obres 1828

Títol

Petritxol, d'En. Pi. Mariano Bigurria. Apoderat del Gremi de Botiguers i Revenedors. Obrir una Finestra a l'Entresòl. Josep Mas i Vila. Cota: (100).

Tipus de document

Textual

Productor

Ajuntament de Barcelona / Productor

Data inicial

30/04/1828 - 27/05/1828

Condicions d'accés

Lliure accés a la consulta

Notes de descripció

Format per 6 documents: instància, informe del mestre d'obres, informe de la Junta d'Obres, resolució de l'Ajuntament, llicència pròpiament dita i notificació.

Cota

09/1C.XIV-C100

Arxiu

Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

Finalment, a l'Arxiu Parroquial de Santa Maria del Pi de ben segur que s'hi pot trobar documentació que mostri la relació llarga i estreta existent, ja des del segle XV, entre la comunitat de clergues i l'obra de l'església amb la confraria. Aquesta documentació no ha estat explorada.

BIBLIOGRAFIA

TINTÓ I SALA, Margarita. *Els Tenders Revenedors de la Ciutat de Barcelona*. Ed. Associació de Socors Mutus de Previsió Social Barcelona 1991.

https://ca.wikipedia.org/wiki/Gremi_de_Tenders_Revenedors

Vídeos i reportatges:

<https://www.ccma.cat/tv3/alcanta/art-endins/sant-miquel-dels-revenedors-mes-de-cinc-segles-dhistoria/video/5622954/>

<https://beteve.cat/cultura/el-misteri-de-campeny-ja-es-visible-a-la-basilica-del-pi-un-cop-restaurat/>

<https://www.elperiodico.com/es/barcelona/20130516/retorno-a-la-iglesia-del-pi-2391788>

<https://www.elperiodico.com/es/barcelona/20130307/la-iglesia-del-pi-luce-la-talla-de-la-virgen-y-el-retablo-restaurados-2334249>

<https://www.youtube.com/watch?v=H24BXTuXEBw>

<https://beteve.cat/cultura/lesglesia-de-santa-maria-del-pi-recupera-el-pas-de-setmana-santa-de-lesculptor-damia-campeny/>

<https://www.lavanguardia.com/local/barcelona/20141008/54416847840/el-tiempo-se-para-hace-400-anos-en-un-piso-de-la-plaza-del-pi.html>

<http://guillemcarbonell.cat/societat-lantic-gremi-de-revenedors-de-barcelona-celebra-el-560e-aniversari>

<https://redescubriendomibarcelona.blogspot.com/2019/04/10042019-casa-del-gremi-de-revenedors-ii.html>

<https://beteve.cat/va-passar-aqui/gremi-revenedors-mes-antic-barcelona/>

<https://www.rondaller.cat/2021/11/26/casa-del-gremi-de-tenders-revenedors/>

<https://www.timeout.cat/barcelona/ca/noticies/el-gremi-mes-antic-de-barcelona-celebra-575-anys-040822>

<https://beteve.cat/cultura/antic-gremi-revenedors-celebra-575-anys-placa-pi/>

<https://beteve.cat/historia/tresors-desconeguts-antic-gremi-revenedors/>

<https://beteve.cat/cultura/joaquim-renart-dibuixos-associacio-antic-gremi-revenedors/>

Webs:

<http://santmiquelrevenedors.cat/>

<http://www.barcelonaentremuralles.com/edificacions.cfm/ID/5844/CAT/casa-gremi-dels-revenedors.htm>

<http://arquitecturaxbarcelona.net/listing/casa-del-gremi-de-revenedors/>

<https://barcelonasecreta.com/placa-del-pi/>

<https://oldbcn.com/ca/turisme/art-public/san-miguel-arcangel-patron-del-gremio-de-revendedores>

<https://www.amicsdelmnac.org/ca/actualitat/lobra-de-la-setmana-113>

https://www.ara.cat/cultura/agents-del-CSI-MNAC_0_815918472.html

<https://www.museunacional.cat/ca/search/content/sant%20miquel%20dels%20revenedors>

Textos:

https://ca.wikisource.org/wiki/Instructa_per_los_individuos_del_Gremi_de_tenders_revenedors_de_la_ciutat_de_Barcelona

https://catalleg.bnc.cat/search~S13*cat?/aGremi+d%27Editors+de+Catalunya/agremi+d%27editors+de+catalunya/97%2C-1%2C0%2CE/frameset&FF=agremi+de+tenders+revenedors+de+barcelona&2%2C2%2C

https://elpais.com/diario/2004/10/07/catalunya/1097111241_850215.html

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

AUTORIA I DATA

Pel què fa a la part del fons que es conserva a l'Arxiu Parroquial de Santa Maria del Pi, la descripció fou feta pels arxiviers Jordi Sacasas i Antoni Albacete, entre els anys 2015 i 2017. Pel què fa a la part del fons que es conserva a l'AHCB, l'inventari primer fou fet a principis dels anys 40 i el tractament arxivístic del fons fou fet en dates posteriors per part d'arxiviers de l'Arxiu. Pel què fa a la part dels fons que es conserva a l'Arxiu de la casa gremial, l'autor que subscriu aquest informe, Joan Soler Jiménez, entre els mesos de febrer i juliol de 2019. Una revisió del contingut es realitza durant els mesos d'abril i maig de 2023 per part de Joan Soler Jiménez.

REGLES O CONVENCIONS

Generalitat de Catalunya. [*Norma de descripció arxivística de Catalunya*](#) (NODAC), Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Arxivística i Gestió Documental, Eines, núm.1, 2007, 296 p.

El formulari utilitzat per a la confecció de l'inventari, utilitza el format *Excel*, per a comoditat d'us, gestió i explotació, en substitució del fitxer en *Access*, utilitzat entre el 2019 al 2023.